

FRÝDEK ≈ MÍSTEK

| KAPITOLA |
| KNIHKUPECTVÍ |

www.komo.cz

Lašský dostavník

Ročník.....10

Rok.....2020

1 jaro

TURISTICKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM F≈M

NABÍZÍ

INFORMACE TURISTŮM
PŘEDPRODEJ VSTUPENEK
NA KULTURNÍ A SPORTOVNÍ AKCE
PRODEJ MAP A PRŮVODCŮ
PRODEJ SUVENÝRŮ S TÉMATIKOU
FRÝDKU≈MÍSTKU A BESKYD
TRIČKA, TURISTICKÉ ZNÁMKY,
ODZNAKY, NÁLEPKY, VIZITKY,
TURISTICKÉ DENÍKY, KERAMIKA

www.ticfm.cz

Lašský dostavník vychází i díky finančnímu daru pana senátora Ing. Jiřího Carbola.

www.beskydskalikerka.cz

Otvírací doba:

pondělí - pátek 15,30 – 22,00 h
sobota 14 – 23 h
neděle 14 – 22 h

RenoFarma Beskyd, a. s.
Palkovice

Naše poděkování za stálou podporu patří také
paní Ing. Evě Richtrové.

Obrázek na obálce (kostel v Dobré)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Blížící se jaro (B. Vidura).....	4
Táhnou se šiky lašského krále (P. Hruboň)	4
Co se stalo, přihodilo	5
Za dobrou náladou (J. Vašíček)	7
Laši na Monte Čupelu (D. Zápalková)	8
XI. ročník Silvestrovského výplazu (P. Buchta).....	9
Olga Szymanská (S. Liška)	10
Vesele s P. Bezručem (V. Vlk).....	12
Časy se měno (O. Tlučková)	13
Myslíkovské Lurdy jsou církevní památkou (V. Vlk)	14
Fotodokumentace	15
Veselý hodoňovický Masopust (Čendaspoláci).....	16
Celý život obětovala mládeži (V. Vlk)	18
Kytička z poupěte (R. Žvak).....	19
Fotodokumentace	20, 21
Historický kalendář	22
Těšyně, Těšyně... (J. Ožana).....	23
O letcích z 2. světové války (K. Sýkora)	24
Jaromír Tkáč (I. Tkáč)	26
My zme Ostravjaci (druhé pokračování) (Z. V. Krulikovský).....	29
Literární klub P. Bezruče (P. Kollárová)	31
Frydek stojí na kopečku, Dybych měla tela peniz (F. Pituchová).....	32
5. Laško-valašské setkání u Radegasta.....	33
Májové setkání na Palkovských 2. hurkách.....	34
Z receptařa lašského krále	35
Festival „Poodří Františka Lýska“	36
Kalendárium lašských akcí – jaro 2020.....	37

Vážení čtenáři,

Nastalo už meteorologické jaro, zima je u konce, vlastně ani skoro žádná nebyla. “Nechval dne před večerem” – tak praví staré přísloví. Není to tak dávno, co pořádně nasněžilo a mrzlo v půli března. Doufejme, že letos to bude jiné. Na horách nějaký sníh je, v podhůří o něj moc už teď nestojíme. Těšíme se na jarní výslapy, zahrádky už také volají. Ta naše obzvlášť. Máme od léta štěně belgického ovčáka, které přímo systematicky zlikvidovalo květinovou předzahrádku. Mírná zima jí napomáhala, kořeny kyttek se jí vytahovaly jako po másle... A těch myší! Krtkové také celou zimu nezaháleli. My jsme byli také aktivní na poli kulturním i turistickém. Počasí nám i přes tu bídu celkem přálo (viz dále).

Kdo nestihl splnit odznak Moravskoslezské Laško (a už začal plnit) má ještě šanci v letošním roce.

Jarní vydání Lašského dostavníku vychází opět v tradiční podobě, co se událo v minulém období, příspěvky v nářečí (básničky, humor), články o legendách a osobnostech regionu, kalendárium, aj.

Doufejme, že jarní akce proběhnou v tradičním duchu – Lašské jaro v Praze, Pálení čarodějnic, 1. máj na Radhošti (i na Palkovských hurkách). Další putování Okolo Laška, 8. května tradiční Pochod vítězství (75 let od ukončení 2. světové války) aj.

Lašský dostavník vychází dál ve větším počtu. Děkujeme městu Frýdku-Místku i všem ostatním přispívajícím! Někteří trochu ubrali, ale nově přibyla firma KOMO z Ostravy, tak náklad udržíme .

Na koho se dostavník i tak nedostane – může si ho stáhnout z našich stránek – <http://www.lassko.eu>.

Tam také bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně – vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma – 11 bodů, odstavec – tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do letního čísla posílejte nejpozději do konce května!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Michaela Mikeira Krulikovská

BLÍŽÍCÍ SE JARO

Co asi chce blížíci se jaro
otevřít oči a náruč
zapomenout na zkřehlé prsty

odhodit šálu s grácií
příliš se za ni neotáčet
směřovat přímo a dál

kdo by se nadál
že roubit cestu bude zeleň
a přece stalo se

kroky se neboří do bláta
pole nejsou zavátá
obzory se šíří

kam to všechno míří
když někdo mezi tím
pálí břehy a kácí stromy.

Bohumír Vidura

Táhnou se šiky lašského krále

Táhnou se šiky lašského krále,
přes pole, lesy táhnou se dále.
Táhnou se šiky, zas je nás více,
před námi leží Fryčovice.
Bylo by Lašsko jak žena bez šperku,
nebýt tu města krásného Brušperku.

Pavel Hruboš

Kalendárium lašských akcí – jaro 2020

18. dubna (sobota): Lašské jaro v Praze – bude upřesněno

26. dubna (neděle): 4. výšlap Okolo Laška – Polanka - Jistebník - Studénka

30. dubna (čtvrtek): Pálení čarodějnic - Pařezový ráj v háji ve Frýdku (viz pozvánka)

1. května (pátek): Laško-valašské setkání u Radegasta (12,00) s lašským králem a družinou

1. května (pátek): Májové setkání na Palkovských hůrkách od 13 hodin (u Kociána) V 16 hodin i s lašským králem a jeho družinou

2. května (sobota): Brušperk - Folklorní městečko (festival)

8. května (pátek): POCHOD VÍTĚZSTVÍ – Hukvaldy - Kubánkov-Olešná-Místek

16. května (sobota): Okolo Bašky cestička (po hranicích Bašky) start v 10 hodin parkoviště pod přehradou Baška

17. května (neděle): 5. etapa Okolo Laška – Studénka – Bílov - Bílovec

30. května (sobota): Den vína v Bořeticích – od 11 hodin (za účasti delegace Království lašského)

30. května (sobota): DEN OBCE BAŠKA – od 13 hodin areál přehrady Baška

6. června (sobota): Dětský den v zahrádce hostince U Čendy v Hodoňovicích

6. června (sobota): Ondrášovské slavnosti v Janovicích – od 15 hodin

14. června (neděle): 6. etapa Okolo Laška – Bílovec - Pustá Polom - Zátiší

Změna programu vyhrazena – dle situace s pandemií.

Festival „Poodří Františka Lýska“ – 17. ročník 2020

18. 4.	Pochod krajem Jistebnických zpěváků
24. 4.	Ostrava-Proskovice
	Zahájení festivalu, základní škola, 9.30 hodin
	Dechová hudba Proskovjanka
	Dětský pěvecký sbor Melodie, ZŠ Gen. Píky, Ostrava-Poruba
	Dětský pěvecký sbor Proskovjáček, ZŠ Proskovice
	Dětský folklorní soubor Lašánek, Frýdlant nad Ostravicí
	Výstava: „150. výročí školství v Proskovicích“
25. 4.	Ostrava- Proskovice
	Festivalové odpoledne, restaurace U Psoty, 14 hodin,
	Dětský folklorní soubor Chasička, Frýdlant nad Ostravicí
	Smišený pěvecký sbor Čemu-ni, Sborové studio Ostrava-Jih
23.5.	Jistebník
	Náves Jistebnických zpěváků, 14.15 hodin
	Koncert dechové hudby Jistebnická 13
	Zahájení u sousoší Jistebnických zpěváků
	Koncert, sál KD v Jistebníku, 15 hodin
	Dětský pěvecký sbor Zvonoklíček, ZUŠ D.Lidmily, Ostrava-Svinov
	Dětský pěvecký sbor Rolnička, ZŠ J.Valčíka, Ostrava-Poruba
	Pěvecký sbor Lašan Brušperk
	Slezský folklorní soubor Opavica, Ostrava-Svinov
	Výstava: František Lýsek a Jistebničtí zpěváčci, Z festivalového života
29. 5.	Stará Ves nad Ondřejnicí
	Vernisáž výstavy Eva Šrámková – folklorní etudy, výstavní síň v zámku, 17 hodin
	Koncert pěveckých sborů, nádvoří zámku, 18 hodin
	Dětský pěvecký sbor ZŠ a MŠ Stará Ves nad Ondřejnicí
	Dětský pěvecký sbor Adijamus, ZUŠ V.Petrželky, Ostrava-Hrabůvka
	Zašovský chrámový sbor
	Pěvecký sbor Křížkovský v Opavě
30. 5.	Stará Ves nad Ondřejnicí
	Jízda kole obila – slavnostní objezd veškerých hranic staroveských, zámecký park od 11 hodin
	Dechová kapela Petřvaldanka
	Zámecký park od 14 hodin
	Malá Ondřejnica, Stará Ves n.O.
	Lašský soubor písní a tanců Ondřejnica, Stará Ves n.O.
	CM Šverc (ZUŠ Brušperk)
	Folklorní soubor Šmykňa
12. 6.	Stará Ves nad Ondřejnicí
	Folklorní večer na zámku, nádvoří zámku, 18 hodin
	LSPT Ondřejnica, Stará Ves nad Ondřejnicí
	CM Ondřejnica, Krmelín
	Ženský sbor souboru Ondřejnica
	CM Lipka, Ostrava
	Žáci ZŠ T.G.Masaryka, Krmelín – účastníci Strážnice
	Zahraniční soubor – host MFF Frýdek-Místek 2020
	Bližší informace o festivalu najdete na www.festival-poodri.cz

Co se stalo, přihodilo

16. prosince: Předvánoční rozjímání U Čendy v Hodoňovicích – slavnostní valná hromada. Opět milá atmosféra, dárčky, štěstíčka... Zazněly také vánoční i „silvestrovské“ písničky.

22. prosince: Zemřel pan Josef Vašíček. Ve věku 80 let opustil tento svět čestný člen Království lašského Josef Vašíček, který se především věnoval psaním textů písniček a veršů, které opěvovaly náš region. Rodák z rozhraní Myslíka a Kozlovic, roduvěrný Lach, který se k nám už před lety připojil, fandil našemu počínání, vyjadřoval zásadní nesouhlas se začleňováním Kozlovic do Valašska.

27. prosince: Vánoční koncert v Pržně – „Koleda nam nastala“ – v provedení členů Lašské divadelní a koncertní společnosti GIGULA. Při vystoupení byla i vzpomínka na zesnulého Josefa Vašíčka, který měl současně smuteční obřad v kostele v Kozlovicích. Koncert měl velký ohlas u početného publika, účinkujícím poděkoval starosta Pržna pan Petr Bloksa a také senátor pan Ing. Jiří Carbol.

31. prosince: 11. Silvestrovský výplaz na Lašský Říp (viz články).

5. ledna: 1. etapa pouti Okolo Lašska – Frýdek žel. st. – Místek – Olešná – Lysůvky – Zámklí – Fryčovice (Chamrád). Sraz byl u frýdeckého nádraží, v počtu 19 turistů a tři psů jsme vyšlápli po modré značce do Místku, na Palkovické ulici jsme se zastavili u rodného domu lašského krále, směrem k přehradě jsme se rozdělili – hlavní voj opustil modrou značku dál po hlavní silnici, několik odvážlivců šlo přes výkopy obchvatu... V restauraci U Toma jsme se posilnili, dál jsme to vzali směr Lysůvky, kolem Chlebovic do Zámklí. Za rybníčkem jsme namířili do Fryčovic, kde jsme etapu ukončili v příjemném prostředí hostince Chamrád. Zpět jsme jeli autousem MHD č. 12, „Orlojvací“ tam měli připraveno auto. Ušli jsme celkem 14 kilometrů.

20. ledna: Zemřel nejstarší čestný člen Království lašského pan Ing. Jaromír Tkáč ve věku nedožitých 92 let. Roduvěrný Lach, rodák z horní Čeladné. Několik posledních let pravidelně přispíval svými básněmi a žertovnými anekdotami do Lašského dostavníku.

28. ledna: Rozloučení s Ing. Jaromírem Tkáčem - v obřadní síni místního hřbitova v Příboře se zúčastnil lašský král s družinou, kde zesnulému na poslední cestu zazpívali několik lašských písní.

8. února: „Po sousedsku“ – folklorní bál v Paskově se musel obejít bez lašského krále, který ochořel chřipkou. Byl však dobře zastoupen družinou, kterou vedla jeho dcera Adéla Krulikovská (členka Těšínského divadla). Za doprovodu akordeonu Víta Pavlíčka a ozembuchu Radima Pobudy zazpívala s Jindřiškou Pobudovou a oběma muzikanty pár laško-ostravských hitů. Při oficiálním zahájení, které provedl starosta Paskova Petr Baďura, zazpívali lašskou hymnu a veselí pod taktovkou manželů Švachových a Paskovjanku započalo... Bál se všem hodně líbil – ostatně jako vždycky.

16. února: 2. etapa pouti Okolo Laška – Fryčovice – Sovinec – Trnávka - Brušperk. V přeloženém termínu (nemoci družiny a krále) se ve Fryčovicích u Chamráda sešlo 15 „pochodníků“ a dva psi, v povětrném počasí jsme vyšlápli Fryčovicemi, hledali jsme marně naučnou stezku (viz mapa KČT Ostravsko), po polní cestě jsme pak kráčeli kolem Sovince, která však skončila uprostřed polí. Kamarád Roman však pomocí chytrého mobilu našel příjemnou cestu přes Babí horu a les k Trnávce. Kolem zámku jsme šli obcí k Chabičovu, kolem koupaliště přes kopec (nádherné výhledy!) k Svaté vodě do Brušperka. V restauraci Valaška jsme pochod ukončili dobrým jídlem a pitím. Trasa měřila 12 kilometrů.

22. února: Hodoňovický Masopust – za účasti lašského krále a jeho družiny (viz článek).

23. února: Lašská polární expedice na Andreas hill (Ondřejník). V počtu dvaceti polárníků a tří psů byl odstartován v 9, 45 XXX. ročník expedice, tentokrát v téměř jarním počasí, tradičně od hotelu Prosper v Čeladné. Psové byli nadšení, polárníci spokojeni s hladkým průběhem akce – až po Solárku, kde v srubu proběhla „posilka“. Jen psům se nelíbilo, že nemůžou dovnitř. Hlasitým vytím zdůrazňovali svou přítomnost. Překvapení však čekalo polárníky venku – zvedl se silný vítr s deštěm. Zrychleným tempem vyrazili vzhůru, pardon – dolů, do Frýdlantu k vlaku...

4. března: Zemřel ve věku osmdesáti let Lubomír Cholevík, rodák z Orlové. Člen kulturně-vlastivědného spolku Království lašského.

Zapsal Z. V. Krulikovský

Z receptařa lašského krále

Tuž tu mame brzo jaro, velkonoce, palení čaruvek, majove slavnosti... třeba něco dobrého zas připravit' na zub. Krom mojih receptuv předkladam aji jeden od Palkovskych hurek, kery mi poslal Vaclav Halat z Chlebovic.

Myslivecky gulajš podle Štěpana Goly

Maso - srnec, daněk, sadlo z divočaka lebo vepřove. Cybula, česnek, kmin, sul, sladka paprika, chilli papričky, kosti na vyvar, kořeňova zelenina, hladka muka (kukuřičny škrob), plnotučna hořtica.

Připravíme předem vyvar z kosti zvěřiny a kořeňove zeleniny. Drobně nakratu cebulu smažíme na sadle do ružova. Potem zaprašíme sladku papriku. Trošku prohřejeme. Pozor, aby se paprika nepřipalila, ináč všecko zhořkně! Vložíme maso nakrate na kusky. Posolíme, dame česnek, kmin a špetku chilli. Dusíme do polomjeka. Zalijeme vyvarem, zavaříme. Zahustíme - hladka muka, kukuřičny škrob a trošku plnotučne hořčice. Zavaříme, dochutíme. Podávame s fajnym chlebem – doporučujem ten ze Stare Běle či z Fryčovic...

Tentu gulajš vaří Vladimír Řezníček a Václav Halat.

Polivka pro šmigrustníky

Prasečí hlava, kořeňova zelenina (mrkva, celer, petruška), hrst' sušených hub, jednu menší cebulu, česnek, sklinka červeného vínka (može byť aji rybízslak), dvě natvrdo uvařene vajca, jeden syrovy žlutek, trochu hladke muky, sul, cely pepř a cosik zeleného - nat' petrušky, či pažitku, zimnu vodu.

Hlavu dame vařit' do zimne vody ze solu, rozpulenu cebulu, ze dvuma stružkami česneka a zeleninu. Mrkve moc ni, aby to nězesladlo. Par kuliček celeho pepřa. Všecko přymjeřeně. Až je maso uplně mje kutke, hlavu vytahněm, maso oberem, nakrajem. Vyvar scedíme, přydáme vino, v zimne vodě namočené huby, dal vaříme. Za štvrt' hodinky vkladame knedličky, kere povaříme asik 10 minut. Nakoněc vařenou zeleninu a cosik zeleného. Podávame z bilym chlebem.

Knedličky: uvařene na drobunko nakrate vajca, syrovy žlutek, troška soli, hladka muka.

Tuž at' vam šmakuje!

„Zvonící Cedry“

„Máj, máj je lásky čas.“

Obec Palkovice a horský hotel Palkovické Hůrky

Vás zve na 1.ročník Májového setkání.

Májové setkání

na

Palkovských 2. Hůrkách

Líbání pod třešní

1. května 2020 od 13.00 hodin rekreační
středisko Barborka (bývalý Kocián)

Bude hrát skupina „Drops“ z Karviné.

Přijde i Lašský král s družinou.

Občerstvení zajištěno. Za nepříznivého počasí se
účastníci přesunou do vnitřních prostor střediska.

Za dobrou náladou

Ráno v trávě i na květu
najdeš rosy třpyt,
časně vstávej, měj se k světu,
radost budeš mít.
K té kytice přivoněj,
dobrou mysl neztrácej,
v srdci lásky cit
ke mně uschovej.

Vítej s pozdravem každický nový den,
ať je slunečný, či zachmuřen.
Za dobrou náladou vyjdi si ven,
potěš se přírodou, budeš spokojen.

Stráně, louky, háje, lesy
nesou pro tě klid,
píseň zpívej, všude kde jsi,
dlouho budeš žít,
k té kytice přivoněj,
dobrou mysl neztrácej,
v srdci lásky cit
ke mně uchovej.

Vítej s pozdravem každický nový den,
ať je slunečný či zachmuřen.
Za dobrou náladou vyjdi si ven,
potěš se přírodou, budeš spokojen.

Josef Vašíček (poslední text)

Laši se setkali na Monte Čupelu už po jedenácté

„Tuž vitajte velevažení – važene a ctěne Lašky, važeni Laši, susedě, susedky, všecy dobři ludě, keři stě se tu něsky sešli. Zdravim tež cely velky lašsky narod na Moravě, ve Slezsku, na Kysucach, v Haliču, v Praze a aji na tym celym Božim světě!“ – tak začal pronášet své novoroční poselství král lašský Zdeň Viluš I. alias Krulikovský v pravé poledne na Silvestra na metylovickém Čupku – zvaným též lašským Řípem.

Přišlo si jej poslechnout, pozdravit se s ním, zazpívat si Lašskou hymnu na pět set Lachů, ale též turistů z celého okolí, aby se prošli a pobyli chvíli s přáteli v posledním dni v roce. Lašský král přítomným také připomněl, že teď už tady neuctívají jen boha Radegasta, ale od 5. července i Cyrila a Metoděje. Od toho data zde na Čupku stojí dřevěný reliéf těchto světců a zmíněného dne byl vysvěcen. Dále vzpomněl několik dobrých počinů, které Laši v uplynulém roce udělali, např. od ledna do prosince putovali okolo Laška, dvanáct výšlapů za každého počasí absolvovali, 1. máje a 28. října na Radhošti smlouvu s Valachy ratifikovali.

„Včil ten nový rok 2020 fajnym lašskym liguerem s tatarčokem přivítajme, by nam po cely rok šmakovalo, zdravi služilo a sila hromska v nas furt byla! A 5. července roka 2020 ať se všecy tu na Cyrilometodějske puti zejďem! Tuž vam vinšuju hromady štěstí, pohody a Božího požehnání! Zdrav, ať služi!“ – tak končil své poselství lašský král.

Na provizorním podiu pak ještě krátce promluvili – starostka obce Baška, starosta Metylovic, zahrála a zazpívala skupina lašského krále. Lidé si přáli pohodový nový rok, zdraví a samozřejmě, aby se zase co nejdříve setkali. Mnozí pak scházeli na hodoňovickou stranu na výtečnou zelňačku do Hostince U Čendy, jiní zase do Metylovic. Takové „první kolo“ silvestrovských oslav měli za sebou – kolik času ale ještě bylo do půlnoci? Mnoho. A tak jej každý už pak trávil dle svého zvažení a mnohdy s myšlenkami – ten rok 2019 nějak rychle uběhl! Vždyť už jsme zase o rok starší! Ale s tím nic nenaděláme! Tak ať je rok 2020 poslem jen samých dobrých zpráv!

Za hodoňovický Čendaspolek Dajana Zápalková

Království lašské z.s.
ve spolupráci s Turistickým informačním centrem F-M

si Vás dovoluje pozvat

v pátek 1. května 2020 ve 12 hodin na "5. Laško-valašské setkání u Radegasta"

Družina lašského krále vyrazí v 11 hodin pěšmo z Pusteven (od lanovky) vzhůru k Radegastovi. Tam, dle prastarého zvyku, vzdáme hold příchodu pasteveckého roku. Slavit budeme především zpěvem, ale i Radegastem a jinými dobrotami...

*„Na Prvního maja, kozy žeň do haja,
na baraně, byky, vem do ruky kryky...!“*

Frydek stojí na kopečku

Frydek stojí na kopečku
a Mistek v dolíně,
gdo se roboty něboji
hladem nězahyně.
Ja sem se roboty něbal,
ja se ku ni lehnul,
při vyplatě mě pan majster
přes koleno přehnul.
Tu moš, synku, pětadvacet,
věc si nězaslužiš,
dyť mi ešče za galaty
štyry rynske dlužiš!

Dybych měla tela peniz

Dybych měla tela peniz,
co jo mom starosti,
měla by sem plne stoly
a každý děň hosti.
Při muzičce bych do rana
krypce rozdirala,
muzikanty zaplatila,
aj počastovala.
Ale že sem celo křivo
a bolo mě kosti,
tuž mi inčiho nězbyvo,
enem ty starosti.

(Pozbirane ponašimu)

XI. ročník silvestrovského výplazu na Monte Čupelo

Již jedenáctý ročník tradičního silvestrovského výplazu na Monte Čupelo – lašský Říp se uskutečnil poslední dopoledne loňského roku. Laši se zde slezli z různých končin. Přístupovými trasami k dobytí vrcholu byly cestičky z Metylovic, Pržna a Hodoňovic. Obloha byla zatažená a počasí bez větru i srážek, což podpořilo tak enormní návštěvnost metylovického Čupku ve výšce 524 m n. m., že na samotném vrcholu nebylo v pravé poledne vůbec k hnutí!

Právě tento čas byl okamžikem, kdy lašský král Zdeňka Viluš I. Kruškovský zazpíval Hymnu Laška, jejíž pochodový rytmus s textem „Hola, Laši, doba idě...“ začíná být známý pro stále více a více Lašů a Lašek. Následně si všichni přítomní vyslechli novoroční poselství, v němž král navíc zdůraznil, že se zde Laši nebudou setkávat jen poslední den kalendářního roku, ale i na Cyrila a Metoděje, neboť na našem Řípu je nově odhalený a vysvěcený dřevěný reliéf těchto slovanských věrozvěstů. Zároveň se král omluvil za chybějící účastnické listy. Inu, Hodoňovice šetří papírem. ☺ Nechyběla ani zmínka o již 32letém kralování Zdeni Viluše, stejně jako radost z toho, že čím dál více lidí si uvědomuje, že jsou Laši a že je to naše země, jako to zpíváme v hymně.

Na lašském Řípu měli všichni vyhládlí možnost dopřát si kromě půlečky taky párek v rohlíku, lašský placek (bramborák) či kančí guláš. Tož zdruf!

Mgr. Pavel Buchta

OLGA SZYMANSKÁ

básnířka - fotografa - publicistka - autorka pořadů

Narozena 2. 2. 1955 v Náchodě, dětství prožila v Čeladné - Podolánkách.

Vzdělání umělecké, novinářské, knihovnické. Působnost především v galeriích, kulturních institucích a médiích, v Národní knihovně Klementinum. Členka spolků, především Syndikátu novinářů ČR a Umělecké besedy.

Nyní autorka žije a tvoří v Beskydech - v KRAJINĚ SRDCE.

Zájem o výtvarné umění a literaturu spojuje s potřebou sdělení souvislostí v pořadech o literárních a výtvarných osobnostech, dříve pro Český rozhlas, nyní pro veřejnost.

V článcích a textech o kulturním dění propojuje stránku vizuální se stránkou hudební, poetickou a duchovní.

Z touhy po vyjádření tajemna a metafory napsala sbírky básní ***Muž s křídlem*** (ilustrace Josef Benedikt), ***Znamení torza*** (il. Jiří Samek), ***Prostor světla*** (il. Bohunka Waageová), k ostatním sbírkám ***Návraty-Náchodu***, ***Rytiny-Kříž kamene a pramene Beskyd***, ***Verše ticha***, ***Psáno kamenem*** vytvořila vlastní fotografie, které velmi umocňují autentičnost básniřčiných výpovědí. Její verše jsou na výstavách, krčtech, večerech, čteních přednášeny zejména **Alfredem Strejčkem** či **Igorem Barešem**, zpívány **Janou Koubkovou**.

Jako celky jsou sbírky autorky bravurním grafikem **Vladimírem Suchánkem** zvány *foto-grafické*, prezentovány v přehlídkách Nejkrásnější česká kniha roku.

Výstavy autorských fotografií ve spojení s verši, a to především v Beskydském rehabilitačním centru v Čeladné (2011), Národní knihovně Klementinum v Praze (2014), kostele sv. Martina ve zdi v Praze (2015), Emauzském klášteře v Praze (2018) a jinde se těší značnému zájmu veřejnosti.

Básniřčiny verše propojil známý sochař Vladimír Škoda s vlastními plastikami a obě prezentoval na své autorské výstavě v Museu Kampa (2018).

Literární klub Petra Bezruče (LKPB)

Frýdek-Místek

Sdružuje autory z Beskyd a blízkého okolí. Součástí jeho aktivit je, mimo jiné, i autorský web LKPB a jeho hostů, kde nejen členové klubu, ale i ostatní hostující autoři, prezentují svou tvorbu.

Na webu tak můžete najít různorodé práce. Upoutávky na nové knižní tituly, povídky, verše, recenze, fejetony či úvahy. Své místo má zde i pásmo ke Dni poezie, které sestavili pro veřejnost členové klubu LKPB, nebo úryvky z klubových almanachů. Někdo publikuje více, někdo jen zanechá vizitku. Web je otevřen všem, nebážíruje na přísných pravidlech. Je především určený ke čtení a zábavě. Díky pospolitosti autorů a všem našim příznivcům literáti na webu stále více dobývají čtenářův svět.

V dubnu 2019 vznikla na webu **rubrika Téma (psaní nás spojuje)**, která měla za úkol zvýšit návštěvnost na webu a především bavit. Každý měsíc jsem zde vložila několik různorodých témat. Postupně jsem jich pověsila na web 49 a do konce roku obdržela krásných 116 příspěvků. Dvě desítky autorů se v rubrice prezentovalo svými verši nebo prózou. Vznikla tak pestrá přehlídka literárního umu. Někteří autoři posílali příspěvky, ve kterých dokázali skloubit několik nebo všechna témata určitého měsíce. Jako první poslala svůj příspěvek Martina Šomanová, nejvíce jsem jich obdržela od Anny Ursíni-Jamříškové. Nejvzdálenější příspěvek přišel od Tulačky Dany žijící v Kanadě. Celou rubriku symbolicky uzavřel Zdeněk Hledač, který v poslední básničce propojil všech dvanáct témat měsíce prosince. Rubrika Téma splnila své poslání a já poznala, jak skvělí autoři a parťáci jsme a že psaní je opravdu to, co nás spojuje.

Literární web je dostupný každému na kterémkoliv místě a v každém čase. Ale tištěná podoba je hmotná vzpomínka na zábavu, kterou rubrika Téma přinášela. Proto jsem se rozhodla udělat malý sborník jako poděkování vám všem. Bez vás by to nebylo. MOC DĚKUJI, JSTE SKVĚLÍ!

Pavlaína Kollárová

z kraja mjesyca v pražských pivnicach. Ale ináč cyvil Vraťa. It' spať bylo pod jeho ego, tahnul to až do začatka koncerta. Stal v kulturaku u pivního pulta, no spiš se o ňho opíral a jak mě viděl, tak zastřeným hlasem zachropěl: „Ahoj, kolego, vidíš to pivo? Teď ho tam kopnu, no a jak to ustojím, tak zpívám já, když ne, tak je to na tobě...“ Kopnul ho tam, ustal to – a šel zpívat. Zvlad to jak Caruso, byl to borec...

Po ukončení toho programu syncy chtěli kajsik zapařit, na zajezdach zme večerku němjeti. Každý vyfasoval takovu specialni propustku, že zme mohli byť kaj gdo chtěl. Enem něsměl nigdo robiť něplechu. Kapsy byly prazne, nale kamarad Karol Šeldecy mjel řešení. Vzal pod pažu husle a pravil, ať idem s nim do Komiňara – vyhlášene piešťanske knajpy. Byl to fešny synek černych vlasuv a tmavši kože, udajny Maďar, po rodičach z Južneho Slovenska. Šli zme tam asik čtyre – Jirka Bulis sid za klavir, Karol zmačknul husle, Kaja Miroš klarinet a ja sem začnul zpívat' „Vinečko bílé“... Fajne to bylo. Eště se ku nam potem přydali syncy, co zpívali ve zboru. Ve tři rano nas vyprovodili do krasne srpnovej nocy, Vah šuměl, hvězdy blyštily na t'mavym něbu... Spať se nam něchtělo, tuž zme pokračovali ve zpivani na tym oblukovym mostě přes řiku. Jirka vyliz navrch na spojnicu a dyrygoval naš už jaksi vjac hlučny zpjev... A jak zme tak najvjec byli v raži, objevilo se u mosta auto VB. Vylizli z něho dva uniformovani ezenbaci, syncy ztichli jak myšičky a v tym mje napadlo spustiť slavnú kantatu „Stavaj strana radnaja...!“ Ostatni se přydali, Jirka z vrchu zuřivě dirigoval... „Aužisti!“ zvolal jeden policajt, „Oni tu majú zkúšku, ve tri rano...“ a uznale kýval hlavu. Druhy se přidal: „Dobre, chlapci, enem nie tak hlasito!“

Eště to mjelo jeden dovětek. Karol v tej putyce zbalil jedno gryfne romske děvča a zmizel kajsí v křokach u řiky... Za par mjecycuv se v Praze objevila ta děvucha aji ze svoju mamu, že je v tym... Hromsky kraval ta mama zrobla. „Privedťe mi teho Mutalika, co moju ceru zněuctil!“ V AUZu byl enem jedem Mutalik – sedmdesatilety vyslužily podplukovník z archivu. „To něni on, ten moj bol mladý frajar!“ zvolalo děvča. Velitel Měkyš něchal nastupit' celu rotu – prohlížaly se nas jak mlade hřebce, nale udajneho milenca něbylo. Tuž odjely s prazdnu... „Boh vje s kerym to čakaš ty jedna k...“ hulákala mama na celu Prahu. Tušili zme, že ten frajar byl Karol, nale v tu dobu nastupu zahadno zmiznul. Jak se objevil, tuž nam pravil: „Nakecal sem ji, že sem podplukovník, ale nemoh jsem to být já, vždyť sem byl tak s'atý, že jsem se na nic nezmoh. A to si jako odměnu vzala předem celý můj výdělek od Komiňara...!“

Tuž zas cosik přišťe...

Autorka, působící také jako porotkyně literárních soutěží, je zastoupena tvorbou ve sbornících básní a almanaších, předmluvami k básnickým sbírkám jiných autorů. V knize Zanechali stopu--O osobnostech Náchoda, ve sborníku Literární Hradec Králové, Od folkloru k folklorismu u hesla Františka Pituchová. Svými texty i básněmi v knihách O lidech v Beskydech, pozoruhodných památkách a přírodních zajímavostech I. a II., v nyní připravované knize Osady a samoty Zadních hor II.

V soutěži České asociace novinářů a publicistů cestovního ruchu Czech Travel Press 2016 v Brně získala 1. cenu: za text Z KAMENE PRAMEN RODU, který - dle poroty: *"...Na podkladě pátrání po historii rodiny přibližuje zajímavá místa v regionu Beskydského údolí Čeladné."*

Olga Szymanská v sobě uchovává odkaz otcova kraje výtvarníků a literátů východních Čech i jeho zájmu o jazz, dnes ve své lásce k jazzu a k umění. A zároveň matčin odkaz malebné krajiny Beskyd s důrazem k moudrosti a tradici, dnes se ve své lásce k lidové písni a folklóru.

S vnitřní pokornou úctou k odkazu svých předků i k architektuře Dušana Jurkoviče v obou krajinách.

Stanislav LIŠKA

Olga Szymanská, foto K. Greiner

I když se traduje, že básník Petr Bezruč byl nerudný člověk, sám měl rád jen samotu a před lidmi se schovával, pravda to však nebyla. Ze vzpomínek přátel, kteří jej znali osobně, včetně jeho celoživotní sekretářky PhDr. Zdenky Tomáškové, byl svým způsobem veselý, což potvrzují tyto zážitky z jeho života.

- Stalo se, že se rád koupal v létě u svého srubu na Ostravici nahý a aby nepohoršoval veřejnost, na břehu jej hlídala jeho mladá společnice. Ale to bylo v době jejího mládí, kdy za ní jezdil její nápadník, později manžel, kdy se scházeli po večerech u restaurace Smrk. Tak se i stalo, že se básník oblékal po koupání, ale „hlídač“ nikde...

- Když byl v letech 1891 na poště v Místku, rád si po službě večer zašel posedět s kamarády do hospůdky na Antoníčkově náměstí. I stávalo se, že měli domluvu, že každý večer jeden z nich vždy zaplatí „rundu“. Častokrát, když přišla řada na Bezruče, odešel s omluvou, aby nemusel platit..

- Během této dvouleté služby na poště v Místku /1891-93/ se platonicky zamiloval do krásné dívky Dody Demlové ve Sviadnově, kde jí někdy navštívil s kamarádem na její zahradě. Když to bylo časté, seznámil se i s její maminkou, která však viděla v Bezručovi „dobrou partii“ a když to mladý básník vycítil, přestal tam chodit a ukončil přátelství.

- Nerad se ukázal veřejnosti, já sám jsem to zažil, když jsme delegace z podniku Slezan jeli za ním mu v r. 1952 gratulovat k jeho 85. narozeninám do srubu na Ostravici, doslova před námi utekl k nedalekému známému hajnému Stoličkovi na Javořinku. Dokonce ministra kultury dr. Zdeňka Nejedlého, který mu přišel gratulovat, posadil do kuchyně!

- Ve svém letním sídle v Kostelci na Hané měl i v okolí na Hané hodně přátel, mimo jiné i v nedaleké Litovli zápasníka Frištenského. To bylo i za okupace, kdy mu sportovec dal výslužku ze zabíjačky, což bylo v té době trestné. Tehdy byly ve večerních vlacích kontroly Němci a tehdy, jak se později přiznal, se bál, protože za to byly tresty.

- Jednou ostravský rozhlas chtěl natáčet s Bezručem rozhovor, ale jak to udělat, když Bezruč publicitu nesnášel? V místnosti ve srubu na Ostravici dali na stůl mezi květináče skrytý mikrofon, na kabel na zemi přiložili koberce a „staříček“ Bezruč nic nepoznal. Dodnes mám tento archivní záznam jako cennou věc.

Koněčně zasej v Praze! Hnedky potom, co zme se objevili v AUZu na Pohořelcu, nas čekala přísaha. Mysleli zme, že bude slavnostní, tak jak se to indi ukazuje v televizi, no ta naša byla specifická. Praporčík Měkyš nas něchal zvolat do učebny (kaj nas pozdějšy školili), na stole měl plno papírů a pravil: „Chlapi, tu mi to každý podepíše, to je přísaha, každý dostane tisíc korun reluty – to je náhrada stravy na srpen a žold za minulý měsíc...“ Vykuleni bažanti, to jako my, vyjeveně čuměli na Měkyša. „Text přísahy visí za vámi na chodbě, kdo ho ještě nečet, tak ať mi to ani radši neříká!“ Kromě peněz zme ještě všecy dostali volno, Pražáci do rana, přespólni do pulnocy...!

Vyrazili zme jak stado nadržonych byků, ni ale na baby, nale na pivo, do pražských ulic a hospod. Našu grupu ved Zylvar, bo už to tam znal (nastupil do AUZa o par mjesycův spješ). Hnedky naproti byla slavná hospoda U tří lilií, kaj kejsy chodil aji Jan Neruda. Dali zme se jednu smichovsku desytku na hromsku žízeň a valili se dolu Nerudovku. U Napoleona, U kocoura (tam byla nejfajnovějšy Plzeň na světě), U Šnelů (tam krom Plzně ještě fajně vařili) a potom (už pomaly, bo nohy jaksik v tym vedru ztěžkly) zas druhu stranu ku hradu navrch do Černého vola na Velkopopovickeho kozlika. Tam bylo veselo, až mило... Ani už něvim, jak se ty putyky všecy menovaly, ani už tež něvim, jak zme se octli v kasárnach na lužku.

Za par dnův zme balili na první naš umjelecky zajezd. Do Pišťan, na Slovaky. Nazkušali zme všecko po večerach v přyjimaču. Byla to „celosuborovka“, kera už fungovala od jara. Viděl sem ju a slyšel v květnu ještě jak ten civilista v Ostravě v kulturaku. Po operetkach v teatře to byl muj první šok – ten pořad „Kupředu levá“... „Člověk se zvykně aji na opratku, najhoršy prvních pět minut“ – tak se to u nas pravi. Mi to trvalo vjac jak pět týdnův, nale dyž už sem v tym účinkoval, tuž mi to potom připadalo skorem šumne...

Odjižďali zme až večer v pul jedenacte z Vaclavaku od muzea. To temu, že se čekalo na hosty z řad civilistův, keři ještě hrali večer v divadlách. Naposledy dorazil Vrat'a Kalič, kereho sem ja istil. Byl už v naladě a ještě smyčil pod pažu flašu Vizovňaka. Autobus se rozjel, my skoro všecy usli, až na jednoho... Eště nad ranem nas zbudil Vrat'ův hlasitý zpěv „Plují lodi do Triany“... Rano v cylu vypad z autobusa jak dělova kula. Kurňa, dyť ma večer zpívat' sola. Rači sem byl připraveny, gdyby co... Pišťany byly šumne, zalite slunkem, enem peněz na idlo a piti se nam jaksik nedostavalo, bo reluta padla hnedky

Zajímal se o historii své rodné oblasti. Dělal rodokmen. Svými vzpomínkami obohacoval své nejbližší a přátele.

Až po své sedmdesátce se naučil pracovat s počítačem. Sám si až do posledních dnů řešil platby přes internetovou banku, cestou emailů byl v kontaktu s mnoha svými přáteli.

Ani nevím kdy začal přispívat do Lašského dostavníku. Sledoval dění spolku a vždy se těšil na setkání. Měl radost, když se uveřejnily jeho říkanky, byl na to patřičně pyšný.

Na konci krátké vzpomínky ocituji poslední část jeho poslední říkanky či básničky k roku 2020.

„Starý rok předal již žezlo Novému roku.
Co ten nový nám přinese? Bude lepší než starý?
Ten starý dobrý nebyl, vzal nejbližšího člověka.
Ten nový lépe nezačal, vzal nejbližšího člověka.
Ještěže člověk nikdy neví, co ho čeká.“

Ivo Tkáč, syn (foto J. Kosek)

- Až z Prahy přijel celostátní známý fotograf František Chochola, aby jej vyfotografoval. Sekretářka mu poradila, aby zašel do kůlny u srubu, což učinil, vyhlédl z okénka, kde Bezruč procházel, ale najednou se pod fotografem nařezané dřevo zhroutilo a z fotografování zbyla jen ostuda. Ale také jeden snímek, který mi Chochola věnoval...

- Je velice známo, že když byl na poště v Brně, tak velmi často tajně chodil poslouchat umělecká tělesa do zákulisí, aby nebyl poznán. Bezruč si velmi si oblíbil Pěvecké sdružení moravských učitelů, kteří zpívali Leošem Janáčkem písně na jeho básně jako „Maryčka Magdonová“ nebo „70.000“ a další. Jednou se stalo, že tento sbor zpíval v Místku a byl ubytován na Ostravici v hotelu Freud. Nedaleko měl své holičství J. Mech. K němu často jako ke „krasličovi“ chodíval Petr Bezruč. Tehdy, když tam opět ráno básník zavítal, poslal holič svého učně do hotelu Freud, aby přišli vzácnému hostu zazpívat a tak se i stalo. Když vycházel Bezruč z holičství ven, pod schody mu začal sbor zpívat, což básníka velmi překvapilo. Tento zážitek mi osobně holič Mech později vyprávěl...

To bylo jen několik veselých vzpomínek, které jistě mnozí neznají a já je často při svých besedách na školách či klubech důchodců vyprávím.

Vilém Vlk

Časy se měňo

Olga Tlučková

Dně se delšo, krot' o noce,
brzo budu Velkonoce.
Děvuchy na vajca barvy chystaju
a syncy z prut' o tatary splitaju.
Hod Boží to byvol tyn největší svotek.
Do „Božího hrobu“ se chodilo v potek.
Tak se za našeho děcka robilo,
do něska se ale vela změnilo.
Dněs čas něutika, ale přímo leti,
misto Bohu, klanime se „zlatému teleti“.

Běh života (2015)

Myslíkovské Lurdy jsou církevní památkou

Zajímavou církevní památkou v našem okrese je bezesporu zděná kaplička na Palkovických Hůrkách v polesí Kubánkov, která má svou pověst a je hodně navštěvována místními i vzdálenými poutníky a občany. Protože je skoro v nepřístupném lesním porostu a údajně dle názorů připomíná světové francouzské Lurdy, říká se jí i tak tady (ale v malém).

V roce 1946 byla z podnětu faráře Stanislava Dubiny a nákladem Jana Bělunka vybudována v Mankově skále kaplička zvaná "Myslíkovské Lurdy". Téhož roku byla pak vysvěcena socha Panny Marie Lurdské, dar manželů Jana a Anežky Bělunkových z Myslíku, kterou zhotovil sochař Josef Hladík z Olomouce. Na druhý rok 5. května 1947 byla pak dodána ještě socha sv. Bernadety, jenž s ní hovořila, když se jí Marie zjevovala. Zároveň byla upravena jeskyně a oltář. Mezi lidmi je rozšířená legenda, že z jeskyně vedla tajná podzemní chodba na Hradisko nedaleko Hukvald. Ve skutečnosti však tomu tak není, neboť se jedná o vápencovou puklinu. První pout' do Lurd byla konána 14. 9. 1947.

K tomuto místu sdělila Božena Krpcová z Myslíka následující příběh: *„Za války byla bombardována Ostrava. Nějaký pan Bělunek, který měl za manželku Škovranovou z Myslíka, slíbil, že jestli se před bombami zachrání (ve vedlejším domě byli tehdy usmrceni pp. Jurek a Urbiš z Myslíka) postaví někde na Myslíku kapli na poděkování za záchranu. Po válce svůj slib splnil a hledal na Myslíkovských Hůrkách vhodné místo. Nejlépe se mu jevílo místo v prostoru Munkovy skály, kde byla malá jeskyňka. Po souhlasu sousedů (majitelů pozemku), upravil u této skály kapličku se soškami Panny Marie a Bernadety do dnešní podoby. Později byla postavena také malá zvonička.“*

Nejen v letních měsících, ale i po celý rok je toto posvátné místo hojně navštěvované turisty a i senioři zde pořádají každoročně půldenní výlet a také propagují tuto církevní památku v našem okrese.

Vilém Vlk

Byl povolán na základní vojenskou službu do Košic, kde byl zařazen do Školy pro důstojníky v záloze. Po ukončení v roce 1950 mu byla nabídnuta možnost pracovat jako voják z povolání ve svém lesnickém oboru u Vojenských lesů a statků. Umístěnku dostal na polesí Lázně Kynžvart. Zde se seznámil se svojí budoucí manželkou Věrou, která pocházela z vesničky v Brdech nedaleko Rožmitálu pod Třemšínem. Po svatbě v rámci Vojenských lesů byl přeložen do Horní Plané a v roce 1959 do Lipníka nad Bečvou. V tomto roce odešel v rámci reorganizace armády do zálohy v hodnosti kapitána. V roce 1961 začal studovat Vysokou zemědělskou školu v Brně. Po ukončení nastoupil jako vedoucí vojenského statku v Nové Hore u Studénky. (Statek patřil pod VLS Lipník nad Bečvou) V roce 1970 musel z politických důvodů změnit zaměstnání a nastoupil jako projektant do Zemědělského stavebního podniku v Novém Jičíně. Jeho poslední zaměstnání bylo na Okresní zemědělské správě v Novém Jičíně. Do důchodu odešel v roce 1989.

Svépomocí si s manželkou postavili v Příboře domek, kde do konce života bydlel.

Tatínek byl pracovitý a velmi zručný, zejména v práci se dřevem, což zřejmě zdědil po svém dědečkovi a tatínkovi, protože v jeho rodné chalupě se vyráběly truhlářské výrobky. Do současné doby je na půdě forma, na které se ohýbaly lyže „jasánky“. Ty podle jeho vyprávění už v roce 1910 dodával jeho děda do nedalekého dětského domova, který na Čeladné je dodnes.

Tatínek byl společenský a byl oblíbený pro svou optimistickou povahu a zejména byl velice **hodný** a laskavý člověk, což měl po své mamince. Miloval své rodiště a rodnou chalupu na Čeladné, kterou se snažil zvelebovat a kde po odchodu do důchodu strávil hodně času. Často tu měl na starost svá vnoučata. Jeden čas zde choval ovečky a měl na starost i pejsky.

Je jeho zásluhou i zásluhou jeho rodičů, zejména maminky, že zachoval rodinné dřevěny pro další generace. Děním osudu, že tatínek nezůstal v rodném kraji, nedošlo tak jak u mnoha sousedů ke zbourání našich dvou dřevěnic (jedna z roku 1836 a druhá tatínková rodná z roku 1838) a výstavbě nových tvárniceových domů tzv. socialistického realismu.

Přestože posledního půl roku hůře chodil, neztratil intelektuální zájem o dění.

Několik let se pravidelně v Lašském dostavníku objevovaly říkanky, které byly podepsány Jarek Tkáč. I v posledním vydání byla takto podepsaná říkanka věnovaná letopočtu s magickým číslem 2020. Bohužel už další nepřibudou. Jaromír Tkáč dne 20. 1. 2020 zemřel. Zemřel k mé velké lítosti i přes svůj krásný věk nečekaně. Do posledních dnů měl jasnou mysl a bylo možno s ním diskutovat o čemkoli. Zajímal se zejména o historii svého rodného kraje, zejména své milované Čeladné. To byl můj tatínek a chci vám ho trochu přiblížit.

Narodil se v roubené chalupě na Čeladné na úpatí hory Smrk dne 5. 3. 1928 dle rodného listu, ale traduje se, že se narodil 29. 2. 1928. Jeho maminka ho na faře nahlásila až na 5. 3., snad aby s přestupným datem neměl v životě problémy a taky prý toho roku bylo hodně sněhu a dojít na faru bylo obtížnější než jindy. Kdo ví? Jisté ale je, že když byl přestupný rok, tak jsme slavili vždy jeho „přestupné“ narozeniny. Letos by to byly 23. narozeniny...

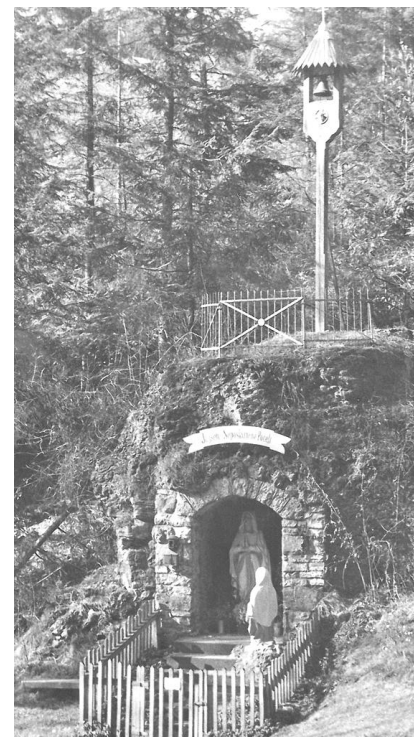
Byl druhý nejstarší, měl 3 sourozence, dva bratry a sestru o osmnáct let mladší. Oba bratři se nedožili dospělého věku. Starší zemřel před jeho narozením, mladší když mu bylo 6 let. Na mladšího bratra vzpomínal jak ho vzal jako starší do školy, aby se podíval jak to ve škole chodí. Dnes by zřejmě oba bratři žili, kdyby byla tehdy medicína na dnešní úrovni. Úmrtí dětí ale tehdy patřilo k životu.

Vyrůstal ve skromných podmínkách. Jeho tatínek dojížděl do práce do Ostravy, kde pracoval jako dělník v chemičce, pokud byl doma, tak pracoval na rodinném hospodářství. Avšak hlavní tíha - starost o dobytek a pole ležela na jeho mamince.

Svoji maminku po celý život velmi miloval. Byla moc hodná. Dodnes na ni jako tetu Johanku vzpomínají dnes již většinou děti jejích synovců a neteří. Ti ji rádi navštěvovali a bylo jich hodně, pocházela z devíti dětí. Vždy se na plotně objevil kastrol, ve kterém se smažily vdolky nebo jiné dobroty. Tatínek na ni stále vzpomínal.

Základní školní docházku absolvoval na Čeladné, měšťanku dokončil ve Frýdlantě. Protože byla válka, po ukončení školní docházky začal pracovat jako lesní dělník pro Arcibiskupské lesy na Čeladné. V roce 1945 na podzim nastoupil na Střední lesnickou školu v Hranicích.

Předpokládalo se, že po škole nastoupí na polesí Čeladná, ale život to chtěl jinak.

Myslíkovské ludy, foto V. Vlk

Lach Filip Poledník gratuluje Aleši Lopraisovi k 40. narozeninám,
foto O. Polendíková

Veselý hodoňovický MASOPUST

s Valašským vojvodou - 22. 2. 2020

*Pojďme se nejdříve na **Masopust** podívat blíže, protože spousta z nás vůbec netuší, jak to s ním je. Pod názvem Masopust se rozumí dlouhé období, které trvá již od Tří králů (6. ledna) až do začátku postního období, tedy do Popeleční středy. A to už jsme až u Velikonoc... Od pondělí toho týdne, v němž začínají Velikonoc, se pak odečte čtyřicet dní a už máme datum **Popeleční středy**. Ten den začíná půst, takže o masopustním úterý je poslední možnost ještě vesele hodovat a pak už "maso pust". Masopust se slaví průvodem a rejem masek, což vychází z předkřesťanského kultu zimního slunovratu. Průvod zastavuje u jednotlivých stavení, kde se hraje, tancuje, hospodáři dávají maskám pohoštění i alkohol.*

Ne jinak tomu bylo v sobotu 22. února 2020 v Hodoňovicích. Masopustní průvod se po svolení „obecní vrchnosti“ vydal z horního konce vesnice za doprovodu dechové hudby Huťařka vesnicí. Pestrá škála masek, kde nechyběla smrtka, šašci, medvěd s medvěďákem, bába s nůši, ženich s nevěstou, piráti, zdravotníci, jezdec na koni, stará bába, nezbytný maskot masopustu a mnoho dalších, doprovázela právě zemřelou basu Apolenu. Ta se vezla na dřevěném voze taženém třemi soby, hlídaná čestnou policejní stráží, funebráky a oplakávaly ji i bílé „děvušky“ – vždyť Apolena zemřela v poměrně mladém věku. Hned za nimi šel pan farář s kostelníkem, který po občůzkách vesnicí a občerstvování masopustní chasy u místních stavení, vedl smuteční obřad na „rynk“ před Hostincem U Čendy. Tady shromáždění lidé ze širokého okolí shlédli pochování basy Apoleny se všemi náležitosti a posléze byla uložena do připraveného hrobu, který už jí od rána kopal místní hrobník. Občané se zbavili i nepříjemné smrtky, která se upila, chvíli ležela i v hrobě, ale pak utekla za „dědinu“ a snad už více škodit nebude! Velebný pán se s přítomnými rozloučil a dodal: „Doufám, že dodržíte čtyřicet dní půstu a já se s vámi zase setkám po velikonočních obřadech na pomlázkové zábavě. Ale teď se ještě všichni bavte, veselte, zatancujte, užívejte si všeho dobrého, co je tu pro vás nachystáno!“ Lidé ho vzali za slovo a tancovali na „rynk“, kde se měli možnost občerstvit různými dobrotami – masopustním gulášem, uzeninami, koláči, koblihami, rybími specialitami i pečenými kaštaný, zapít pivem, punčem, medovinou či dobrou kávou. Obdivovali umění mladých kovářů a k tomu všemu jim vytácel pan František na flašinetu krásné staré písničky.

- KOSARZ Wilhelm, čet., sgt. (občan PR)	nar. v Karvině	22. 6. 1908
polská 302. sp RAF (Hurricane)	zah. ve VB (Sussex)	8.11. 1940
- LAZOWSKI Feliks, sgt.	nar. ve Sl. Ostravě	19. 3. 1907
polská 300. bp RAF (střelec, Wellington)	zah. Bisk. záliv	4.(27.) luty 1943
- MROZINSKI Josef, sgt.	nar. Mor. Ostrava	1920
střelec (Lancaster?)	zah. Belgie	2. 3. 1945
- SEP-STARZYNSKI Oswald, kpt., F/Lt.	nar. v Porubě u Orlové	6.10. 1913
polská peruť RAF	zah. v moři	9. 8. 1944
- STYRSKI Emil, npor.,	nar. v Karvině	28.11. 1907
polská peruť RAF (Anson)	zah. v Kanadě (Toronto)	5.11. 1943
- SZKUTA Alois (Vladislav?), kpt.	nar. v Tošanovicích	29. 1. 1910
polská peruť RAF (pozorovatel)	zah. Bisk. záliv (?)	1.11. 1942
- WANTULOK Ludvik, sgt.,	nar. v Třinci-D. Lištně	30. 8. 1922
polská peruť RAF (1586. Esk. spec., Halifax)	zah. v Maďarsku (Solymar)	27. 8. 1944
- PIETRONEC Oton – pouze jméno v Třinci	zah. v Luxemburku (letec?, poz. vojsko?)	

Usilujme společně o odpovídající poctu těmto letcům. Zaslouží si to oni, celý náš odboj, kraj, spojenci, rodná místa, potomci a historická paměť. I historická paměť Lašska.

Téma je velikou příležitostí. Jistě je dost podkladů o tom, kde tito letci vyrůstali a jaké byly jejich cesty k létání. Co prožívali při cestě do války a ve válce samé. Jak poznávali svět, který s nimi tak drsně zacházel? Existovaly přece fotografie, deníky, korespondence a letecké záznamy. Oni byli určitě vzdělávání, povyšování a vyznamenávání. Jak dramatické vůbec byly konce jejich úctyhodných životů?

Např. trojjazyčná publikace, případně podrobné dílčí příspěvky ve sbornících nebo časopisech, televizní publicistika apod. – to by bylo to nejmenší, čím by se dal splatit dluh, který vůči nim existuje.

A znovu a znovu ještě opakuji - v MSK by si zde všichni narození, bojující i zahynulí spojenečtí letci zasloužili letecký památník. Stávající jsou rozptýlené, ale díky za to! Některé zase úplně chybí. Na druhé straně si už od r. 1994 v Ostravě - Hrabůvce zase příkladně připomínáme památku dvou zavražděných britských letců. Tak by to mělo být na všech místech.

To jsou moje skromné představy o „výstupech“ jako o výsledcích precizního bádání o konkrétních mužích z Těšínska, které ve svém skromném příspěvku připomínám. Zareaguje správně především akademická obec?

Karel Sýkora, Ostrava - Proskovice

Ještě jednou o našich rodácích

- letcích z 2. světové války

Když jsem se před roky začal zabývat Obranou národa, tak nešlo vynechat ani sokoly ani letce z našeho Lašska. V r. 2019 jsem se tématu dotkl 3x. Jako lašský patriot ovšem postrádám odpovídající připomínání těch rodáků, kteří zahynuli v polských perutích RAF.

Moje pátrání mě vedlo do Příboru, kde je úctyhodný Památník. Jeho dominantami jsou MIG 15 a tzv. Pietní stěna. Bylo na ni 41 jmen letců - rodáků z MSK, kteří zahynuli v československých perutích RAF nebo jiným způsobem. Tedy včetně rodáků z Těšínska. Ale postrádal jsem tam jména těch, kteří zahynuli v odboji. Po poradách pak byla stěna doplněna ještě o dva válečníky a šest odbojářů (jeden ale chybí). Díky za to! Tím byla potvrzena správnost našeho úsilí.

Taky jsem v Příboru upozornil, že chybí jména těch, kteří zahynuli v polských perutích RAF. Nechápal jsem to, ale začal jsem hledat podrobněji. Pravda, některá jsou na památnících v Českém Těšíně, v Trinci nebo v Havířově a v místech narození. Výsledkem našeho bádání je pouze nedokonalý seznam těch rodáků - letců, kteří zahynuli v polských perutích RAF. Ale nemusí být konečný!

Opakovaně a neúspěšně jsem o tom diskutoval na mnoha místech. Nadějně a povzbudivé byly moje kontakty s historiky a badateli. Zklamaný jsem byl v místech narození letců. A tak výsledkem je stále seznam, který předkládám. Pieta si ale zaslouží něco více než moje výzvy nebo příspěvky v časopisech.

Připomínám tedy jména Lachů, kteří zahynuli v polských perutích RAF a elementární vědomosti z jejich leteckých osudů, které jsem od r. 2014 zjistil:

- DRONG Jerzy, čet. RAF (pal. mech., Literátor)	nar. v Hrádku ve Sl. zah. v Itálii	5.12. 1908 6. 1. 1944
- FEBER Leo – pouze jméno na památníku v Českém Těšíně		
- GRZEGORZ Rudolf (Ludvik?), npor., F/O polská perut' RAF, instr. nav. (Anson 6), pilot	nar. ve Vendryni zah. ve VB	29. 3. 1914 6.12. 1941
- JAROŠEK Hubert – pouze jméno na památníku v Havířově		
- JEDNAKI Josef, polská 300. bp RAF (Wellington)	nar. ve Sl. (Polské) Ostravě zah. (minování-Lorient)	1914 14/15. 8. 1943
- JEŽOWICZ Józef Antoni, čet., pilot polská perut' RAF, (Deviant 25)	nar. v Košariskách zah. ve VB	17. 2. 1914 25.10. 1941

Na sále hostince, který byl zaplněn do posledního místa, se rozjelo masopustní veselí v režii Souboru lidových písní a tanců Valašský vojvoda z Kozlovic, s primášem Honzou Šošolou a uměleckým vedoucím cimbálové muziky Zdeňkem Toflem. Parket zaplnili i tanečníci tohoto uměleckého tělesa, kapela je doprovodila v předvedených tanečních pásmech. Ani přítomni se nenechali k tanci pobízet, pánové zvali dokola maskary i hosty v sále. Zábava byla v plném proudu a jen málokomu se chtělo odcházet. Cimbálovka se zpěvačkou Petrou Klementovou předváděla své umění do poslední chvíle a hosté v sále je ocenili mohutným potleskem.

Děkujeme, děkujeme všem, kteří se na přípravách, organizaci a úspěšném průběhu XIII. ročníku hodoňovického Masopustu podíleli. Obci Baška za podporu a aktivní účast. Už teď se na vás všechny těšíme na dalším ročníku našeho Masopustu v Hodoňovicích!

Čendaspoláci s hodoňovickým fojtem

Čelo průvodu, foto V. Kryl

Mezi námi žijí lidé, kteří se od svého mládí věnují turistice a tuto zálibu, spíše vášeň, později přenášejí na jiné, což jim zaručuje v pozdějším věku uznání naší společnosti.

Jednou z nich je i bývalá profesorka paní **Marie Bařinová** z Frýdlantu nad Ostravicí, kde na sklonku minulého roku prožila své životní jubileum 85ti let. Známe se z Okresního výboru tělovýchovy ve Frýdku-Místku, kde jsme zasedali v propagační komisi a kde byla aktivní členkou zastupující turistickou mládež. Proto jsem s ní učinil tento rozhovor o její celoživotní lásce – turistice.

- Kdy jste přišla na myšlenku věnovat se tomuto sportu?

„Bylo to v době mých studií na střední škole v Olomouci, kde měli turistický oddíl, do kterého jsem se přihlásila. Měli jsme závody, jezdili jsme na pobyty, a to mě bavilo. Později, když jsem dostala umístěnku na gymnázium do Frýdlantu nad Ostravicí, dostala jsem se do pionýrské organizace a od roku 1962 jsem založila turistický kroužek při této organizaci.“

- Začátky jistě byly těžké, jak jste je zvládali?

„Neměli jsme žádnou klubovnu a všechny věci jsme měli schované ve sklepě. Podporovala nás tehdy tělovýchovná jednota. V roce 1994 jsme se přihlásili do Asociace TOM ČR jako turistický oddíl mládeže pod názvem „Divočáci“. V roce 2010 jsme konečně získali klubovnu a za dalších šest let se nám podařilo zvýšit počet členů, a to kolem 80.“

- Jakých úspěchů jste dosahovali?

„Úspěchy jsme měli hlavně v turistických závodech, které jsme pořádali pro celý kraj a v roce 2010 jsme dokonce organizovali u nás Mistrovství republiky. Z těch let máme několik mistrů republiky v kategorii žactva i dospělých a též i mezinárodních.“

- Jak Vy osobně jste v této aktivitě sama pokračovala?

„V mém důchodovém věku se mi podařilo přesvědčit dlouholetou členku oddílu Pavlu Skotnicovou, která od roku 2019 převzala náš oddíl „Divočáky“ a já jsem ve výboru hospodářkou oddílu.“

Za tuto celoživotní záslužnou činnost s mládeží obdržela vyznamenání „Zlatý hořec“, které je celostátním symbolem „Tomíků“ a je též čestnou členkou Klubu českých turistů.

Vilém Vlk

Těšyně - Těšyně...
co se s tebou stalo?
Skrz co rozrumbali
kati tvoje řalo?
Těšyně - Těšyně...
jak ty zmrtvychvstaněš –
když svego pul řala
zpatkym nĕdostaněš?!
Těšyně - Těšyně...
ti co tě rumbali –
ti na zmrtvychvstani
nic nĕpamĕntali...
Aspoň ty, Olzo!
Tys calo zustala –
nimugli rozrumbat'
kati tvego řala...
Ve tvych břegach těče
juž od věkuv voda –
a přes ňum roz přidě
„Československo“ zgoda?
Ve zgodě, Těšyně,
jest Slovanuv „přání“,
ve zgodě oslavit' –
tvoji zmrtvychvstani!

Památník padlých v Českém Těšíně, foto A. Krulikovská

Historický kalendář

2. ledna 1420 Pražané staroměstští i novoměstští na rozkaz císaře Zigmunda dali sruby proti hradu pražskému zbořiti.

9. ledna 1820 v Holasovicích ve Slezsku se narodil český hudební skladatel a buditel Pavel Křížkovský.

4. února 1620 vpadli Poláci s kozáky na Těšínsko a Moravu a vypálili 500 vesnic.

5. února 1820 se narodila ve Vídni spisovatelka Božena Němcová.

19. února 1920 bylo pražské universitě navraceno jméno Universita Karlova.

21. února 1420 dobyl Jan Žižka Sezimova Ústí.

1. března 1420 vydal papež Martin V. klatbu na Čechy, kteříž se k učení Mistra Jana Husa přistoupili a pod obojí přijímali.

17. března 1620 v olomouckém žláři zemřel kněz Jan Fleischmann nazvaný Sarkander.

25. března 1420 zvítězil Jan Žižka u Sudoměře.

18. dubna 1920 se konaly první parlamentní volby v ČR. Přinesly velké vítězství Sociální demokracii.

23. dubna 1420 se v Poděbradech narodil český král Jiří z Poděbrad.

12. května 1820 se narodil český malíř Josef Mánes.

4. června 1920 byla v Trianonu podepsána mírová smlouva s Maďarskem, kterou se ČSR postupovala Podkarpatská Rus a oblasti jižního Slovenska.

28. července 1920 bylo rozhodnutím pařížským rozděleno Těšínsko na část českou a polskou.

1. listopadu 1420 byla svedena bitva u Vyšehradu, v níž Pražané porazili vojsko císaře Zigmunda.

8. listopadu 1620 čeští evangelíci prohráli bitvu na Bílé hoře. Moravský pluk odolával přesile u obory Hvězda do posledního muže.

24. prosince ve Štramberku narodil český cestovatel Jiří Hanzelka.

Kytička z poupěte

Radek Žvak (RýmoŽvačky 2013)

Když v máji rozkvete kytička z poupěte
a k tomu zapějí ptáčkové v aleji,
lidem se rozzáří úsměvy na tváři
a srdce bije blažená naděje,
že zima již létu předala štafetu.

Stromy se potají zelení obalí,
konečně zavoní i květy jabloní.
Slunce tu pohádku obalí v pozlátku.
To blaho na duši jen člověk naruší,
když nad vši krásou tou je ztížen slepotou.

Veškeré nadšení člověk v žal promění,
když mnohý od věků je vlkem člověku.
Oběť pak úprkem prchajíc před vlkem,
bez špetky naděje zimou se zachvěje,
ač slunce na nebi slastně si velebí.

Až v máji rozkvete zas kytky z poupěte
a k tomu zapějí ptáčkové v naději,
že s létem odletí to vlčí prokletí.
Když vlky v mé vlasti chytíme do pasti,
pak štěstí poznané navždy nám zůstane!

Rodná chalupa Jaromíra Tkáče, kterou sám před časem vyfotil

27. 12. Vánoční koncert v kostele v Pržně, foto M. Kolegová

5. 1. U rodného domu krále lašského v Místku, foto A. Glac

31. 12. Vzhůru na Říp, foto V. Kryl

SRDEČNĚ VÁS ZVEME

PÁŘEZOVÝ HÁJ
Černá cesta 3268
Frýdek-Místek

VE ČTVRTEK 30.4.2020 OD 18.00 HOD.

PÁLENÍ ČARODĚJNIC

S LAŠSKÝM KRÁLEM

a jeho Ondulalajne bandem

V PÁŘEZOVÉM HÁJI VE FRÝDKU

OBČERSVENÍ PRO DĚTI I RODIČE ZAJIŠTĚNO

WWW.PAREZOVYHAJ.CZ